

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2025/2028

ROK AKADEMICKI 2026-2027; 2027-2028

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	WSPÓŁCZESNA LITERATURA I KULTURA POLSKA
Kod przedmiotu*	L51
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Wydział Filologiczny Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Literatury Polskiej XX i XXI Wieku
Kierunek studiów	Logopedia z nauczaniem języka polskiego jako obcego
Poziom studiów	Studia pierwszego stopnia (licencjackie)
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II/4 i III/5
Rodzaj przedmiotu	Wykład, ćwiczenia audytoryjne
Język wykładowy	Język polski
Koordinator	Dr hab. Anna Jamrozek-Sowa, prof. UR
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr hab. Anna Jamrozek-Sowa, prof. UR; pracownicy Zakładu Literatury Polskiej XX i XXI Wieku

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
4	15	30							3
5	15	30							3

1.2. Sposób realizacji zajęć

zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku)

Przedmiot zakończony egzaminem

ćwiczenia – zal. z oceną

wykład – zal. bez oceny; egzamin

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiedza z zakresu literatury polskiej i kultury polskiej na poziomie szkoły średniej oraz uzyskana w trakcie studiów

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE**3.1 Cele przedmiotu**

C ₁	nabycie przez słuchaczy podstawowej wiedzy na temat arcydzieł literatury polskiej XX i XXI wieku i ich kontekstu kulturowego
C ₂	kształcenie umiejętności krytycznej oceny i analizy utworów literackich powstałych w XX i XXI wieku
C _n	kształcenie umiejętności dzielenia się nabytą wiedzą w pracy glottodydaktycznej oraz umiejętności promowania kultury i literatury polskiej w świecie

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych
EK_01	Student/ka rozpoznaje i klasyfikuje (w odniesieniu do literatury i kultury polskiej XX i XXI wieku) najważniejsze zjawiska, dzieła oraz ich autorów; lokuje ich w perspektywie literatury i kultury powszechnej	K_W03
EK_02	Student/ka zna, prawidłowo interpretuje i respektuje prawa autorskie	K_W11
EK_03	Student/ka w dojrzały sposób prezentuje, opisuje i ocenia dzieła z przestrzeni polskiej kultury współczesnej	K_U04
EK_04	Student/ka krytycznie ocenia zasób zdobytej wiedzy na temat polskiej kultury współczesnej; rozumie, że kulturę należy poznawać przez całe życie	K_U15
EK_05	Student/ka dostrzega, analizuje i interpretuje dylematy etyczne obrazowane w literaturze i kulturze polskiej XX i XXI wieku; wykształciła umiejętność współpracy; stosuje zasady lojalności zawodowej	K_K03

3.3 Treści programowe**A. Problematyka wykładu**

Treści merytoryczne
Semestr 4
Literatura i kultura polska początków XX wieku – rozpad ustalonego porządku świata, I wojna światowa
Kultura europejska po 1918 roku. Nowe tendencje w nauce, nurty filozoficzne, ideologie totalitarne
Świat międzywojnia – procesy społeczne, zmiany kulturowe
Periodyzacja literatury polskiej po 1939 roku
II wojna światowa w kulturze i literaturze XX i XXI wieku
Skupiska polskich emigrantów. Ważniejsze ośrodki życia kulturalnego poza krajem. Charakterystyka literatury emigracyjnej.
Semestr 5
Komunizm w zwierciadle kultury i literatury: „drugi obieg”, literatura dysydencka, literatura stanu wojennego.

Kultura po 1989 roku – rozpad i konstrukcja. Decentralizacja kultury. Nowe trendy. Nowe tematy.
Wiek XXI w literaturze i kulturze. Postkolonializm. Feminizm. Ekokrytyka. Relacjonizm – kategoria czułości. Kwestie przemocy. Molestowanie. Empatia.
Doświadczenie traumy w literaturze/kulturze najnowszej; problematyka postpamięci.
Zwrot plebejski w polskiej literaturze/kulturze XXI wieku.
Wobec zmian klimatu, pandemii, wojen.

B. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne
Semestr 4
Co wiemy o współczesnej literaturze polskiej, pisarzach i najważniejszych utworach?
Lęki człowieka początku XX wieku.
Horror wielkiej wojny.
Groteska i absurd – formy ocalenia.
Psychologizm – pragnienie prawdy.
Trwoga i codzienność – świadectwa II wojny światowej w kulturze wojennej i tużpowojennej
Lata powojenne i stalinizm – terror polityczny, próby ratunku
Mała stabilizacja – samoograniczenie, uległość i protest
Marzec 1968 – rewolta i klęska
Semestr 5
Pogranicza geograficzne i kulturowe
Uchodźcy, emigranci, reemigranci. Dipisi, zdemilitaryzowani, „Kultura” paryska, Polski Londyn i inne miejsca świata.
Języki buntu – kultura polska i świat
Teatr, film, sztuka polska – związki z literaturą - lata 60., 70. i 80.
Wszystko inaczej – kultura lat 90.
Drugie pokolenie i kolejne - postpamięć II wojny, innych wojen, Holokaustu
Dorastanie na wsi
Uniwersum istnień ludzkich – w obronie Ziemi
Relacje rodzinne, alkoholizm, przemoc, molestowanie
Czułość w relacjach. Codzienność
Literackie nagrody Nobla, Nagrody Bookera, Oscary – polscy twórcy na arenie międzynarodowej

3.4 Metody dydaktyczne

Wykłady:

- wykład z prezentacją multimedialną
- metody problemowe

Ćwiczenia:

- zdania wykonywane w grupach
- dyskusja
- prezentacje multimedialne

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	obserwacja na zajęciach, prezentacja	Wykład, ćwiczenia
EK_02	obserwacja na zajęciach, prezentacja	Wykład, ćwiczenia
EK_03	obserwacja na zajęciach, prezentacja	Wykład, ćwiczenia
EK_04	obserwacja na zajęciach, prezentacja	Wykład, ćwiczenia
EK_05	obserwacja na zajęciach, prezentacja	Wykład, ćwiczenia

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Ćwiczenia:

Zaliczenie z oceną

Ocena końcowa jest wypadkową ocen cząstkowych, które student otrzymuje za:

- przygotowanie do zajęć 1
- aktywny udział w dyskusji 2 (jedna ocena za semestr) 2
- prezentacja 2

Wykład:

Egzamin ustny

Pozytywna ocena z egzaminu ustnego, obejmującego sprawdzenie wiedzy i umiejętności analitycznych i interpretacyjnych

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	90
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, czytanie literatury przedmiotu /opracowań i lektur/ napisanie referatu itp.)	65
SUMA GODZIN	160
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	6

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	<i>Nie dotyczy</i>
zasady i formy odbywania praktyk	<i>Nie dotyczy</i>

7. LITERATURA

Literatura podstawowa omawiana przez prowadzącego w trakcie wykładu:

- Michał Bilewicz, Traumaland. Polacy w cieniu przeszłości, Kraków 2024.
- Stanisław Burkot, Literatura polska 1939-2009, Warszawa 2010.
- Przemysław Czapliński, Poruszona mapa. Wyobrażenia geograficzno- kulturowa polskiej literatury przełomu XX i XXI wieku, Kraków 2016.
- Zbigniew Jarosiński, Literatura lat 1945-1975, Warszawa 2007.
- Anna Nasiłowska, Trzydziestolecie 1914-1944, Warszawa 1999.

Teksty i filmy omawiane podczas wykładów i zajęć ćwiczeniowych; fragmenty tekstów wskazanych przez prowadzącego; student/ka dokonuje wyboru (3 teksty literackie, 1 film)

- Irit Amiel, Osmaleni, wyd. dowolne.
- Łukasz Barys, Kości, które nosisz w kieszeni; Warszawa 2021; Małe pająki, Warszawa 2021.
- Joanna Bator, Chmurdalia, wyd. dowolne; Gorzko, gorzko, Kraków 2022.
- Danuta Bieńkowska, Między brzegami (, Licytacja, Zegar z kukułką), Londyn 1978.
- Andrzej Bursa, poezje, wyd. dowolne
- Sylwia Chutnik, Dzidzia, Warszawa 2009.
- Anna Cieplak, Rozpływaj się, Kraków 2021.
- Joanna Gierak-Onoszko, 27 śmierci Toby'ego Obeda, Warszawa 2019.
- Weronika Gogola, Po trochu, Wrocław 2017.
- Michał Grynberg, Księga wyjścia, wyd. dowolne
- Magdalena Grzebałkowska, 1945. Wojna i pokój, wyd. dowolne
- Marek Hłasko, Pierwszy krok w chmurach; Ósmy dzień; Piękni dwudziestoletni, wyd. dowolne.
- Urszula Honek, Białe noce, Wołowiec, 2023.
- Maciej Jakubowiak, Hanka. Opowieść o awansie, Wołowiec 2024.
- Ryszard Kapuściński, Heban (Wewnątrz góry lodowej), wyd. dowolne.
- Joanna Kuciel-Frydryszak, Chłopki. Opowieść o naszych babkach, Warszawa 2023.
- Małgorzata Lebda, Łakome, Kraków 2023.
- Roma Ligocka, Dziewczynka w czerwonym płaszczyku, wyd. dowolne
- Ewa Lipska, Nowy wybór wierszy, Kraków 2020.
- Tomasz Łychowski, Rio. Vislumbres / Rio. Przebłyski, Rzeszów 2024.
- Małeckie, Dygot, wyd. dowolne
- Bronka Nowicka, Nakarmić kamień, Wrocław 2015.
- Beata Obertyńska, W domu niewoli (Ostatnia jesień; Cela; Tajga; Ural; W bydłącym wagonie; Suplikacje), Warszawa 2005.
- Joanna Olczak-Ronikier, W ogrodzie pamięci, wyd. dowolne
- Grzegorz Piątek, Najlepsze miasto świata. Warszawa w odbudowie 1944-1949, 2020; Gdynia obiecana. Miasto, modernizm, modernizacja 1920-1939, Warszawa 2022
- Pokolenie porno i inne niesmaczne utwory teatralne: Antologia najnowszego dramatu polskiego, red. G. Pawłowski i H. Sułek, Kraków 2003.
- Tomasz Różycki, Złodzieje żarówek, Wołowiec 2023.
- Andrzej Stasiuk, Opowieści galicyjskie, wyd. dowolne.

- Mariusz Szczygieł, Śliczny i posłuszny, „Gazeta Wyborcza” (dodatek „Duży Format”) z 25.06.2013).
- Janusz Szuber, Powiedzieć. Cokolwiek, Kraków 2011.
- Wisława Szymborska, Ludzie na moście, wyd. dowolne.
- Olga Tokarczuk, Moment niedźwiedzia, Warszawa 2012.
- Mieczysława Wazacz, Wrocław ocalałych, Rzeszów 2024.
- Stanisław Ignacy Witkiewicz, Matka, wyd. dowolne.
- Urszula Zajączkowska, Patyki, badyle, Warszawa 2019.

Literatura uzupełniająca:**Filmy**

- Boże Ciało, reż. Jan Komasa (2019).
- Chłopi, reż. Dorota Kobiela, Hugh Welchman (2023).
- Chrzcziny, reż. Jakub Skoczzeń (2022).
- Cicha noc, reż. Piotr Domalewski (2017).
- Dziewczyna z igłą, reż. Magnus von Horn (2024).
- Gadające głowy, reż. Krzysztof Kieślowski (1980).
- Ida, reż. Paweł Pawlikowski (2013).
- Las, reż. Lidia Duda (2024).
- Katyń, reż. Andrzej Wajda (2007).
- Kos, reż. Paweł Maślona, (2023).
- Na Zachodzie bez zmian, reż. Edward Berger (2022).
- Nawet nie wiesz, jak bardzo cię kocham, reż. Paweł Łoziński (2016).
- Niebezpieczni dżentelmeni, reż. Maciej Kawalski (2022).
- Popiół i diament, reż. Andrzej Wajda (1958).
- Róża, reż. Wojciech Smarzowski (2011).
- Rojst, reż. Jan Holubek (serial).
- Strefa interesów, reż. Jonathan Glazer (2023).
- Święto ognia, reż. Kinga Dębska (2023).
- W ciemności, reż. Agnieszka Holland (2011).
- Zabij to i wyjedź z tego miasta, reż. Mariusz Wilczyński (2021).
- Zimna wojna, reż. Paweł Pawlikowski (2018).

Utwory literackie

- Grzegorz Bogdał, Idzie tu wielki chłopak, Wołowiec 2023.
- Wojciech Bonowicz, Dziennik pocieszenia, Kraków 2024.
- Pola Gojawiczyńska, Dziewczęta z Nowolipek, wyd. dowolne.
- Zuzanna Ginczynka, Poezje zebrane 1931-1944, warszawa 2019
- Violetta Grzegorzewska, Guguty, Wołowiec 2014.
- Maria Halber, Strużki, Warszawa 2024.
- Każdemu jego śmietnik. Szkice o śmieciach i śmietniskach, Wołowiec 2019.
- Gabriel Krauze, Tu byli, tak stali, przeł. Tomasz Gałązka, Wołowiec 2022.
- Jacek Leociak, Podziemny Muranów. Z fotografiami Artura Żmijewskiego, Wołowiec 2024.
- Grzegorz Łyś, Bzik tropikalny. II Rzeczypospolitej przypadki zamorskie, Warszawa 2023.
- Katarzyna Michalczak, Gdzie zgłosić dzikie zwierzę?, Warszawa 2024.

- Piotr Nestorowicz, *Cudowna*, Warszawa 2014.
- Agnieszka Pajęczkowska, *Nieprzezroczyte. Historie chłopskiej fotografii*, Wołowiec 2023.
- Maciej Pisuk, *Staniemy się tacy jak on. Głosy z przeklętej ulicy*, Warszawa 2024.
- Radek Rak, *Baśń o węzowym sercu albo wtóre słowo o Jakubie Szeli*, Warszawa 2020.
- Zofia Romanowiczowa, *Baśka i Barbara, Przejście przez Morze Czerwone, Szklana kula, Skrytki*, wyd. dowolne.
- Karolina Sulej, *Rzeczy osobiste. Opowieść o ubraniach w obozach koncentracyjnych i zagłady*, Warszawa 2020.
- Mariusz Szczygieł, *Nie ma*, Warszawa 2018.
- Zyta Rudzka, *Ten się śmieje, kto ma zęby*, Warszawa 2022.
- Ishbel Szatrawska, *Toń*, Warszawa 2023.
- *Wolny Maja, Dom tysiąca nocy*, Kazimierz Dolny 2018.

Opracowania

- Przemysław Czapliński, Piotr Śliwiński, *Literatura polska 1976-1998. Przewodnik*, Kraków 1998.
- *Historie ludowe*, Wydanie specjalne „Tygodnika Powszechnego”, 2024.
- Brain Porter-Szücs, *Całkiem zwyczajny kraj. Historia Polski bez martyrologii*, przeł. A Dzierzgowska i J. Dzierzgowski, Warszawa 2021.
- *Współcześni poeci polscy. Poezja polska od roku 1956*, wybór i oprac. K. Karasek, Warszawa 2002.
-